

Agnieszka ŁANOSZKA

Urząd Miasta i Gminy Wieliczka

Ewa OBARA

Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A.

Informacja o projekcie *Waloryzacja Starych Kopalń Val - Min* realizowanym w ramach programu Unii Europejskiej *Ecos Ouverture*

W ramach programu Unii Europejskiej *Ecos Ouverture* Urząd Miasta i Gminy Wieliczka został zaproszony do wzięcia udziału w realizacji projektu powiązanego z alternatywnym wykorzystaniem starych kopalni w różnych miastach Europy. Założeniem projektu *Waloryzacja Starych Kopalń Val-Min* jest pokazanie w jaki sposób wyłączone z eksploatacji stare kopalnie mogą być wykorzystane dla tworzenia alternatywnych możliwości rozwoju ekonomicznego i tworzenia nowych miejsc pracy, głównie poprzez rozwój turystyki. *Ecos Ouverture* zwraca szczególną uwagę na rozwijanie wszechstronnej współpracy pomiędzy partnerami zarówno na szczeblu lokalnym jak i międzynarodowym oraz wzajemne przekazywanie doświadczeń (*know – how transfer*) w celu stworzenia nowych możliwości rozwoju regionu. Zgodnie z tym założeniem Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce zaprosił do współpracy Kopalnię Soli Wieliczka Trasa Turystyczna oraz Agencję Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A., aby wspólnie zrealizować zadania projektu. Czas realizacji projektu wynosi dwa lata, począwszy od 4 listopada 1999 roku, czyli daty podpisania kontraktu z Komisją Europejską.

Projekt *Waloryzacja Starych Kopalni Val-Min* realizowany jest przez czterech partnerów z różnych krajów europejskich. Dwóch partnerów pochodzi z krajów członkowskich Unii Europejskiej, natomiast dwóch pozostałych z krajów starających się o członkostwo. Oprócz celów nadrzędnych wyznaczonych w projekcie każdy z partnerów realizuje indywidualne programy mające przynieść bezpośrednią korzyść w regionie. Bardzo ogólnie można je przedstawić następująco:

1. Liderem projektu jest miejscowość Lavrion w Grecji, odpowiedzialna za całość jego realizacji przed Komisją Europejską. Celem projektu w Grecji jest przekształcenie starych kopalni srebra w Lavrion w centrum atrakcji kulturalnej i turystycznej i połączenie ich we wspólny produkt turystyczny ze starożytnym Teatrem Thorakisa.
2. Partnerem w Hiszpanii jest miejscowość Cardona, która w wyniku realizacji projektu chciałaby włączyć stare kopalnie soli, a zwłaszcza górę solną, do ciągu tradycyjnych atrakcji turystycznych miasteczka, szczególnie Zamku.
3. Gmina Wieliczka wraz z miejscowym partnerem Kopalnią Soli Wieliczka – Trasa Turystyczna, chciałaby stworzyć taki plan wykorzystania kopalni soli oraz miejscowych atrakcji w Wieliczce, aby zwiększyć atrakcyjność turystyczną miasta i przedłużyć czas spędzany w nim przez turystów. Dodatkowo Gmina Wieliczka pełni rolę lidera Phare, co oznacza nie tylko zarządzanie budżetem projektu dla Polski i Bułgarii, ale również przedstawienie Komisji Europejskiej łącznego raportu prezentującego osiągnięcia obu ośrodków.

4. Miasto Płowdiw w Bułgarii chciałoby zapobiec negatywnym wpływom zanieczyszczenia środowiska powodowanego przez zakłady ołowiu i cynku oraz kopalnie węgla, a przede wszystkim rozwinąć koncepcję zrównoważonego rozwoju dużego kompleksu parkowego i sportowego w mieście.

Rola Miasta i Gminy Wieliczka w projekcie

Gmina Wieliczka może poszczycić się najbogatszym doświadczeniem w wykorzystaniu kopalni jako atrakcji turystycznej i jej rolą jest przekazywanie nabytych doświadczeń pozostałym partnerom projektu. W ramach projektu *Waloryzacja Starych Kopalni Val-Min* przewidziane są konferencje i spotkania w Wieliczce poświęcone starym kopalniom i ich wykorzystaniu, których wyniki zostaną opublikowane w specjalnie przygotowywanych raportach.

W ramach projektu *Waloryzacja Starych Kopalni VAL-MIN* Miasto Wieliczka wykonało już część przewidzianych zadań. W ramach poprawy estetyki „Drogi Królewskiej” (al. Jana Pawła II) przeprowadzony został reprezentacyjny trakt pieszy łączący wejście do kopalni soli z centrum Wieliczki, Trakt ten jest jasno oznakowany kierunkowskazami wskazującymi atrakcje turystyczne oraz obiekty użyteczności publicznej miasta. W fazie przygotowania znajduje się projekt Punktu Informacji Turystycznej, zlokalizowanego w centrum alei, w którym dostępne będą wszelkiego typu informacje dotyczące miasta i gminy.

Dużym wydarzeniem była zorganizowana przez Miasto wspólnie z Kopalnią Soli „Wieliczka” Trasą Turystyczną, pierwsza konferencja „Stare kopalnie - nowe perspektywy” przewidziana w projekcie połączona z I Europejskimi Dniami Obrzędów i Zwyczajów Górniczych. W trakcie imprezy zaprezentowały się orkiestry górnicze z kilku krajów, odbyła się również wystawa prac artystycznych wykonanych przez górników. Przedstawione zostały również obrzędy związane z przyjęciem młodych górników do bractwa.

Goście z miast partnerskich Val-Min zwiedzili kopalnię zapoznając się z planami inwestycji turystycznych będących efektem wykonanych w ramach projektu dwóch projektów badawczych mających na celu poszerzenie oferty kopalni. Jeden z projektów dotyczy koncepcji budowy makiety wioski neolitycznej prezentującej tradycje solowarstwa w rejonie Wieliczki, natomiast drugi odtworzenie krzyża górniczego nad szybikiem Krzysztofora, wraz z niezbędnymi zmianami w drogach komunikacyjnych turystów. Oba projekty przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności kopalni. W roku 2001 planowane jest wykonanie raportu konserwatorskiego o kaplicy św. Jana w kopalni, unikatowej drewnianej kaplicy bogato zdobionej tradycyjnymi malowidłami. Kaplica jest zagrożona ze względu na ruchy geologiczne oraz dużą wilgotność w kopalni. Wskazane byłoby również udostępnienie jej turystom, co w obecnej sytuacji jest niemożliwe.

W dniach 19 i 20 kwietnia 2000 roku przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka oraz Agencji Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A. uczestniczyli w drugim międzynarodowym spotkaniu partnerów projektu Val-Min w bułgarskim mieście Płowdiw, gdzie przedstawione zostały raporty specjalistyczne dotyczące rewaloryzacji kompleksu parkowo-sportowo „Relaks i Kultura” oraz dokonania partnerów w realizacji założeń projektu.

Trzecie międzynarodowe spotkanie partnerów projektu Val-Min, odbędzie się łącznie z drugą konferencją pod nazwą „Stare kopalnie – nowe perspektywy” w dniach 29 i 30 maja 2001 roku. Partnerem w realizacji tego zadania jest Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk.